

Vandaag zijn wij weer thuis. Het wat adembenemende verhaal van Johannes is ten einde. Eigenlijk is het een verhaal dat nooit is uitverteld. Maar na de verschijningen, op het kerkhof aan Maria van Magdala, in de gebarricadeerde zaal aan de leerlingen, na acht dagen aan Thomas de twijfelaar, heeft Johannes er een punt achter gezet met de woorden waarmee zijn laatste hoofdstuk eindigt: "Nog vele andere tekenen heeft Jezus gedaan in het bijzijn van zijn leerlingen, die niet in dit boek staan opgetekend; maar deze zijn opgetekend, opdat ge moogt geloven, dat Jezus de Messias is, de zoon van God, en opdat ge door te geloven, leven moogt bezitten in zijn naam".

Wat vandaag is gelezen komt daarna. Het is waarschijnlijk van een leerling van Johannes. Maar het geeft helemaal zijn gedachten weer. Het gaat meer over Johannes-zelf dan over zijn boodschap. Het is zoiets als het verhaal van mensen, die thuis komen uit de kerk en wat napraten rondom de vraag: "wie was dat die preekte?" Zo gaat het meestal: napraten over de preek is meer praten over de predikant dan over de preek zelf. En ik geloof: terecht.

Dit verhaal is dan het napraten over Johannes. Ook hij is weer thuis. Terug met zijn maats in de boten. Midden in het gewone leven. Daar ontdek je een mens het beste.

Wij zijn dus weer in Galilea. Zeven man in een boot. Slecht visweer. Aan het strand een man, die wat vis en brood aan het roosteren is en over het water heenroept of zij misschien wat beleg, wat vis voor hem hebben. "Neen" klinkt het terug. Wanneer je bot hebt gevangen ben je weinig geneigd wat van je zoodje af te staan. Het is tenslotte je boterham.

Ach, gooi dan nog een keer uit. Veel zin hebben zij uiteraard niet. Maar zo kwaad zijn zij ook weer niet.

En dan ineens gebeurt het. U kent het allemaal zelf wel. Wanneer je iets voor een ander gaat overhebben, blijkt je ineens meer te hebben dan je dacht. Je kunt je rijkdom niet meer op. Honderd drie en vijftig vissen lijkt mij zo'n massa niet. Maar wanneer het erom gaat met een ander te delen, wordt het voor hen ineens een geweldige hoeveelheid. Dit soort wonderbare vermenigvuldigingen kennen wij allemaal wel.

Maar voor Johannes is het het moment van de herkenning. Ineens gaat dat hele leven, waarvan hij zo vol was geweest, voor hem weer leven: de overvloed van de wijn te Kana, de overvloed van brood, vlakbij aan ditzelfde meer. Ineens ziet hij wat geen van allen tevoren had gezien: "Het is de Heer!"

Dit is de laatste verschijning, of liever het definitieve zichtbaar worden van de Heer: een man aan het strand, die wat brood roostert en vraagt om wat erop. En hoe dan onder je handen alles overvloed wordt.

Zo heeft Johannes hem gezien. De schrijver die hem kende wist dat. Hij wist dat Johannes zag overal waar liefde opbloeide tussen mensen en waar alles overvloed werd. Zelf schrijft Johannes in een van zijn brieven: "Ieder die liefde is uit God geboren en kent God". Voor hem is er geen pijnlijk vragen naar wat er echt gebeurd is. Hij beleeft het. Maar het is niet onder woorden te brengen. "Wetend, dat het de Heer was, durfde niemand hem vragen: wie zijt Gij?" Wie hier vragen gaat stellen maakt het gebeuren kapot.

Dit is het verhaal over de predikant. Zo iemand zou eigenlijk je pastoor moeten zijn of je bisschop, een man, die zó gelooft, die zó ziet. Wanneer wij zo iemand zouden hebben als leider in de kerk, was het allemaal zo moeilijk niet. Dan kom je met je geloof een heel eind weg. Als wij Paus Johannes nog maar hadden of bisschop Bekkers, mensen met een groot geloof, die overal doorheen keken, die het zagen in alle klaarheid. Dan zou het wel gaan. Het is allemaal zo nieuw niet in de kerk. De leerlingen van Johannes hadden het al. Waarom was aan hem de leiding in de kerk niet toevertrouwd? En wel aan Petrus?

Petrus is helemaal niet de eerste die hem herkent. Daarvoor had hij Johannes nodig. Pas toen die uitriep: "Het is de Heer" drong het ook tot Petrus door. Het verwijt, dat de kerk altijd achterop loopt, lijkt ook al niet van vandaag of gisteren te zijn. Wél neemt hij onmiddellijk het initiatief over. Gauw de kiel aan, want een Paus in z'n blote lijf is een wat vreemde vertoning en voorop naar de Heer.

Jawel. Maar zó direct gaat het ook niet. Eerst zal die man aan het strand hem terzijde nemen. En zal heel nadrukkelijk iets duidelijk moeten worden. Tot driemaal toe.

Het is eigenlijk een wat vreemde vraag. Je zou haar verwacht hebben aan het begin of in de loop van het verhaal op een beslissend moment. Toen is deze vraag niet gesteld. Wel is Petrus toen zelf met een dergelijke opmerking gekomen. Maar dat was geen succes geworden. Kort voor zijn dood had hij beweerd: "Waarom kan ik U niet terstond volgen? Mijn leven zal ik voor U geven". Maar daarop had hij ten antwoord gekregen: "Je leven zal je voor mij geven? Nog voordat de haan kraait zal je mij driemaal verloochend hebben".

Het is een vreemde vraag. Inderdaad, maar het is ook een noodzakelijke vraag. Waar het gaat om leiding geven op het gebied van geloof en menselijkheid, gaat het om een uiterst precare zaak. Om macht, die juist hier zo geraffineerd kan misbruikt worden, omdat mensen juist op dit gebied zo kwetsbaar zijn. De enige bescherming die hier kan worden geboden is juist die, waarom gevraagd wordt door die man aan het strand: hou je van mij, meer dan de anderen? Juist de man aan het strand stelt deze vraag. De mens in wie de Heer zichtbaar wordt.

Het is tevens een uiterst pijnlijke vraag. Ik weet wel, dat het een vraag is, die wellicht meer dan welke andere ook onder mensen wordt gesteld. Hou je van mij? Maar meestal is dat niet meer dan een spel. Een zoeken naar een bevestiging van wat je eigenlijk allang weet. Zij wordt dan ook alleen maar beantwoord met een lach of een kus. Maar wanneer die vraag ernstig wordt... Wanneer zij, zoals hier bij Petrus, tot driemaal toe wordt gesteld en je daarbij eigenlijk alleen maar wordt teruggeworpen op dat verwijt van een paar dagen geleden: "Jij je leven voor mij geven?", dan is het een uiterst pijnlijke vraag. Een vraag, die je terugwerpt op jezelf, op je eigen hulpeloosheid. Dan is het een vraag, die je slechts kan beantwoorden door zelf je handen uit te strekken, door een wedervraag: "dat weet je toch!" Want argumenten, bewijzen heb je niet in jezelf. Op zo'n ogenblik voel je jezelf even hulpeloos als die andere mens, die zo'n vraag moet stellen.

Op dat ogenblik moet Petrus begrepen hebben wat het zeggen wil: in de kerk gezag te moeten dragen. Of misschien beter gezegd: heeft hij het niet kunnen begrijpen. Want op het ogenblik, dat hij zich omkeert en Johannes voor zich ziet, speelt dezelfde vraag waar wij altijd mee zullen worstelen: "en hij dan?" Is hij het niet veel meer? Hij, die meer dan wie ook tot het bestaan van de Heer was toegelaten? Tot aan het lege graf toe. Dat moment, waarop hij zag en geloofde. Dat ogenblik, waarop hij met de Heer samen door de dood was heengegaan en waarop hij inderdaad en nu echt voor hem was gaan leven. Zó gaan leven als hij hem in zijn verhaal had uitgeschreven. Was hij niet veel meer de man, die het gezag zal moeten dragen?

Kennelijk niet. Ook wij hebben nog al te vaak het idee, dat de gezagsdragers de belangrijkste, de beste mensen moeten zijn. Heel de geschiedenis van Israël door is niet de koning, de leider, de gezagsdrager de belangrijkste man, maar de profeet, de man, die gelooft en ziet. Zij zijn er altijd geweest. Meestal verschenen zij zomaar even, onverwacht en in het voorbijgaan en zij waren, op dezelfde manier als paus Johannes en bisschop Bekkers, te snel weer uit het gezicht verdwenen. "Als ik hen wil laten blijven tot ik kom, wat gaat u dat aan?" Hun leven was vervuld van menselijkheid, van de menselijkheid van Hem, van wie zij vol waren. Die even een droom was in ons midden, maar waarvan wij wisten, dat het hier onder ons eigenlijk niet thuis hoorde.

Wij, de mensen die ons brood nog moeten roosteren en vragen om wat erop, ons hart wordt door hen verwarmd en wij hebben hen nodig. Maar om ons te leiden. Om ons leven te delen, om de zaak wat bij elkaar te houden, daarvoor zijn zij te groot. Wij moeten voort met mensen, die zijn als wij, die loochenen en verraden zoals wij. Die met ons samen een weg moeten gaan, waarop wij gevoerd worden waarheen wij niet willen en niet weten, waar wij zullen uitkomen. Wij moeten op weg met Petrus en Paulus en met al die anderen, hoe zij ook mogen heten. En het einde van die weg is al bekend, de dood, die zij zullen sterven, zoals wij, zoals Hij.

Het enige, dat wij hen kunnen vragen, is: hou je van mij? Neem je mij zoals ik ben, accepteer je mij, heb je wat belangstelling voor mij? En het enige antwoord, dat wij kunnen verwachten, is dat wat aarzelende: "je weet het toch!" Help mij er 'n beetje bij.

W.J. de Graaff